DE STEMVORK

DECEMBER 1955

Orgaan voor en van de
SPREKERS VAN HET
HUMANISTISCH VERBOND

REDACTIE:
C. H. SCHONK, Bouwerstr. 14, DEVENTER
Telefoon 5331

ADMINISTRATIE:
Bleyenburgstraat 1, UTRECHT
Telefoon 10163

DE JUBILEUM-ACTIE

DE GANG ZIT ER IN ! NU NOG EVEN DOORZETTEN !

Als U dit onder ogen krijgt, is de 10-weekse actie voor het Jubileumgeschenk al een flink eind op streek en naderen we officieel het einde. Het lijkt daarom mosterd na de maaltijd, nog eens de aandacht van onze sprekers op te eisen en hun hulp in te roepen om de actie bij hun bezoeken aan de gemeenschappen te blijven ondersteunen.

U zult echter wel de ervaring hebben opgedaan, dat in de meeste plaatsen het even geduurd heeft voor de gang er in zat en de eerste resultaten uit de bus kwamen. Goede wil was over het algemeen in voldoende mate aanwezig, maar men stampt nu eenmaal een corps van werkers niet zomaar uit de grond. Dat is ook begrijpelijk, want een ledenwerfactie van deze omvang heeft in de laatste jaren niet plaats gevonden. Men deed hier en daar op een huiselijke manier wel eens een poging om een belangstellende tot lid te maken, en nodigde regelmatig buitenstaanders op onze bijeenkomsten uit met als gevolg, dat er toch steeds een gestadige uitbreiding plaats vond. Maar een poging om met een forse ruk het ledental maar liefst met 10% op te voeren en voor dit werk een aantal leden bereid te vinden een deel van hun vrije tijd te besteden, was heel iets anders. Het valt daarom te begrijpen, dat een deel van onze gemeenschapsbestuurders tegen het opknappen van een dergelijk karwei maar somber zat aan te kijken.

EEN TON.....?

En dan die geldinzameling! Van de noodzaak was men overal wel overtuigd, maar dat hield niet in, dat men nu met een laaiend enthousiasme de leden op hun plicht ging wijzen. Er waren heel wat weerstanden te overwinnen voor men het idee "EEN TON VOOR HET PRACTISCH HUMANISME" aan zijn leden wilde verkopen, omdat men het gevoel had, dat men al te vaak een beroep op de offerzin moest doen.

HONDERD NIEUWE LEDEN PER WEEK !!

Maar in de praktijk blijkt het allemaal nogal mee te vallen. Hoewel we op dit ogenblik nog op geen stukken na weten, wat de resultaten zullen zijn, is het een feit dat het Centraal Bureau gedurende de laatste weken per week een honderd nieuwe leden inschrijft! Dat is geen kleinigheid, vooral als men bedenkt, dat sommige gemeenschappen blijkbaar tot het laatste ogenblik willen wachten om de inschrijfformulieren door te zenden. En wat het geld betreft, ook daarover bereiken ons optimistische geluiden. De ton is nog wel niet vol, maar de bodem is al flink bedekt en de inhoud stijgt. Het begint de mensen ter harte te gaan en van alle kanten wordt erop aangedrongen, de termijn van 10 weken te verlengen om het onderste uit de kan te halen en vooral tegen het eind van het jaar te profiteren van extraatjes in de vorm van Kerstgratificaties enz.

Nu men eenmaal ermee is begonnen, begint men er plezier in te krijgen. De ervaringen, reeds vroeger b.v. in Vlaardingen en Groningen opgedaan, blijken zich in andere plaatsen te herhalen. Men heeft ontdekt, dat het eigenlijk niet eens zo moeilijk is om iemand tot lid te maken, vooral niet, nu in verband met ons jubileum er bij elke gelegenheid aandacht aan gewijd wordt. Mensen die nooit iets voor het Verbond hebben gedaan, ontpoppen zich, als ze de eerste schroom hebben overwonnen, als uitstekende huisbezoekers en gewiekste geldophalers. Zonder

hoogdravende toespraken, maar met een bondige uiteenzetting van wat het humanisme in hun eigen leven betekent, slagen ze er in ook anderen te bewegen bij ons te komen en een deel van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid te aanvaarden. Of in elk geval een bijdrage te verkrijgen voor het geschenk in geld.

HET WOORD VAN ONZE SPREKERS.

Natuurlijk lukt het niet altijd de eerste keer. Maar er is al veel bereikt als men niet-leden weet te bewegen eens een bijeenkomst bij te wonen, waar ze dan onder Uw gehoor komen. Dikwijls is het de toespraak van de inleider, die het voorbereidende werk voltooit en de laatste weerstanden overwint. Vandaar dan ook dat we het overigens vrij overbodige verzoek doen, bij Uw spreekbeurt het Jubileum niet te vergeten.

EN NU....., HOE IS DE STAND ?

Van de leden-actie zijn tot 22 December de resultaten bekend, voor zover die bij het Centraal Bureau binnen zijn. Hier volgen de cijfers:

Gemeenschappen:	
Algemeen	31
Alkmaar	10
Almelo	14
Amersfoort	11
Amsterdam	187
Apeldoorn	9
Arnhem	5
Assen	1
Beverwijk	14
Breda	2
Brunssum/Heerlen	9
Delft	2
Deventer	19
Doetinchem	6
Dordrecht	3
Drachten	3
Emmen	3
Gorredijk	2
Gouda	1
Groningen	23
Den Haag	33
Haarlem	41
Heerenveen	15
Den Helder	4
Hengelo-O	9
Hilversum	11
Hoogezand/Sappemeer	1
Laren/Blaricum	1
Leeuwarden	26

Gemeenschappen:	
Lochem	2
Maastricht	2
Meppel	2
Musselkanaal/Stadskanaal	1
Naarden/Bussum	10
Nunspeet	3
Nijmegen	9
Oss	2
Rotterdam	30
Schiedam	5
Sneek	6
Soest	6
Utrecht	23
Veendam/Wildervank	1
Velsen	13
Vlaardingen	22
Vlissingen	4
Voorburg/Rijswijk	47
Wageningen	15
Wassenaar	2
Winterswijk	1
De Zaanstreek	1
Zandvoort	24
Zeist	3
Zutphen	2
Zwolle	20

-o-

VARIA ex CATHEDRA

RETIRERENDE TIRADE

De opbouw van het wijsgerig betoog stond als een machtige koepel boven de hoofden van de in eerbied luisterende en bewogen toehoorders.

De gehele scale van filosofische gedachten was opgenomen in één flonkerend gamma van edele verbondenheid, gelijk de strakke lijnen van een regenboog in vloeiende kleurenwisseling. De docent had niets anders meer te doen dan met ingetogen gebaar zijn aantekeningen op te nemen, en in diepe zwijgzaamheid de zaal te verlaten.

Dit gave slotaccoord werd opeens verstoord door iemand die de oerhuiver doorbrak met een critische opmerking over de opvatting van de spreker, dat eenzaamheid en verlatenheid niet synoniem zijn. "De Kersnacht lag in stukken", en het hierop volgende dispuut vermocht alleen maar de gebroken kleuren verder te versplinteren.

Totdat de docent zich plechtig naar de uitgang wendde, met begeleidende verklaring zeggende:

"Wat dacht U dan van de kluizenaar, mijnheer? Ziet, hij wendt zich af van de waereld en zoekt de eenzaamheid. Maar voelt hij zich verlaten? Geenszins! Hij trekt zich terug in zijn ivoren toren, wuift de mensheid toe en zegt: Gegroet gij allen, het ga U goed. Ik neem afscheid van U. Adieu, adieu, ik groet U allen zéér."

En met sloot zich de deur.

d'See-Uyl.

-o-

WAT BEDOELEN WIJ MET ONS SPREKEN IN HET VERBOND?

Deze vraag is het centrale thema geweest op de middagzitting van onze tweede sprekersconferentie op Zondag 26 Juni in Utrecht. Zij lijkt ons belangrijk genoeg om er in "De Stemvork" opnieuw aandacht aan te schenken.

In de discussies op de conferentie is het al wel aanstonds gebleken: de vraag laat zich niet met één enkele term of met één enkel begrip beantwoorden. Ons doel is niet enkelvoudig, maar complex. Het laat zich althans alleen in een complex van begrippen weergeven. Verscheidene elementen spelen een rol. Ze kwamen in de conferentie, die in de vorm van een groepsgesprek werd gehouden, naar voren. We zullen ze hier opnieuw aanvoeren en bespreken.

KENNIS BUBRENGEN ?

Is dat ons doel? Die vraag kon niet met een volmondig nee, maar evenmin met een volmondig ja beantwoord worden. We bedoelen zeker ook onze toehoorders kennis bij te brengen, maar het is slechts een deel van onze bedoeling, eerder een middel tot een verder strekkend doel. Dat uiteindelijke doel kan misschien omschreven worden als het verbreiden, versterken, verdiepen en doen beleven van de humanistische levensovertuiging. Daarbij speelt het "kennis bij brengen" zeker een rol. Het gaat dan echter wel om een zeer speciaal soort kennis, nl. die kennis die bijdraagt tot de vorming van een levensvisie. Voor zover wij als sprekers in het Humanistisch Verbond kennis bijbrengen of overdragen heeft dit de betekenis van bouwstenen aandragen voor de opbouw van die levensvisie.

Hoewel het kennisterrein, dat daartoe dienen kan, zeer omvangrijk is, heeft het toch ook zijn grenzen. Die grenzen zijn nergens scherp te trekken. Men kan slechts zeggen dat het ene kennisobject daartoe meer specifiek geschikt is dan het andere. Een lezing over "de verbrandingsmotor" hoort daarom in een levensbeschouwelijke organisatie als het Humanistisch Verbond niet thuis, ook al kan zij verwondering wekken over 's mensen scheppend vermogen. Een cursus in de Engelse taal laten we liever aan de Volksuniversiteit over, ook al geeft zij tevens aanraking met een ander volk en zijn cultuur. Zulke onderwerpen zijn te weinig specifiek op ons doel gericht en dragen niet expliciet tot de vorming van een algemene levensvisie bij.

Bouwstenen voor de levensvisie:

Meer daarop gericht is die kennis, die het de mens mogelijk maakt zijn plaats te bepalen in het bestaan. Het is goed dat hij weet, dat de aarde waarop hij leeft de grootte heeft van een miljoenste deel van de zon, dat de zon één ster is van de 100 à 200 miljard sterren van onze melkweg, dat onze melkweg er één is van de miljarden melkwegen die er zijn. Deze kennis kan meer directe bouwstenen leveren voor zijn levensvisie. Zij kan hem behoeden voor zelfoverschatting en hem zijn bescheiden plaats in het universum doen zien.

Het is goed dat hij weet van een evolutie die zich, de miljarden jaren door voltrok en die ook hemzelf heeft voortgebracht, als een schakel in een keten, waarvan wij het einde niet vermogen te zien. Het is goed, dat hij er kennis van draagt, dat hijzelf het enige ons bekende levende wezen is dat bewust in die evolutie kan ingrijpen en mede haar richting en snelheid op aarde bepaalt. Het zal hem zichzelve niet als passieve, maar als actieve schakel in het gebeuren doen zien.

Het is goed, dat de mens weet van psychologische wetten, die zich meedogenloos in hem voltrekken, als hij ze niet leert hanteren, zoals hij de stof voor een goed deel heeft leren beheersen. Hij moet weten dat zijn agressie redeloze reactie kan zijn op hem aangedaan onrecht, opdat hij zichzelve in toom kan houden. Hij moet weten dat hij op een kinderlijk gedragspatroon kan terugvallen als het leven hem te moeilijk wordt, opdat hij zal proberen een volwassener en rijper mens te zijn. Het moet hem niet ontgaan dat zich fixaties in hem kunnen hebben voltrokken, opdat hij gemakkelijker voor 't leven open zal staan. Hij moet weten dat de adolescent half kind en half volwassen is, opdat hij diens gedrag niet misverstaat.

Het is goed dat de mens weet van de groten der mensheid, die hem zijn voorgegaan. Met hen kan hij zich identificeren. In hen ziet hij weerspiegeld, versterkt en daardoor duidelijker, wat in hemzelf aan mogelijkheden schuilt.

Van deze aard wil de kennis zijn, die wij sprekers in het Verbond willen brengen en overdragen. Het is geen kennis om der wille van de kennis alleen, maar kennis om der wille van het levensinzicht, de levensvisie waarvoor zij de bouwstof wil zijn. Die levensvisie heeft op haar beurt weer consequenties voor de levenshouding en de levenspraktijk.

De functie van de specialist.

Specialistische kennis is hiertoe van weinig belang. Het gaat er niet om van onze toehoorders cosmologen, biologen, psychologen of filosofen te maken, maar om hen die algemene kennis te geven die hun levensvisie verruimt en verwijdt. Wel kan de specialist die een bepaald kennisterrein beheerst, van grote betekenis hierbij zijn. Niet als hij een detailgebied van zijn wetenschap, hoe vakkundig ook, behandelt, zonder verder algemeen verband, zoals hij 't voor vakgenoten of voor amateur-liefhebbers van zijn vakgebied zou doen. Maar wel als hij uit zijn vakkennis put om algemene verbanden te laten zien. Om op een vorig voorbeeld terug te keren: De cosmoloog heeft boeiend en belangrijk materiaal voor de opbouw van de levensvisie. Een lezing over het speciale gebied van de maansverduistering, knap en wetenschappelijk verantwoord en tot in alle details uitgewerkt, draagt echter weinig tot die levensvisie bij. Zij is geschikt voor vakgenoten of in dit gebied speciaal geïnteresseerden en hoort dan eerder in een Volksuniversiteit thuis. Een lezing over de plaats van de aarde (en daarmee van de mens) in het machtige cosmische verband kan wijdere perspectieven openen en de mens zijn plaats in dit verband doen zien. Zij is in levensbeschouwlijk opzicht van belang.

Dit voorbeeld zou voor elk kennisgebied met andere voorbeelden zijn uit te breiden. De chemicus die spreekt over onkruidverdelgingsmiddelen, beweegt zich voor een levensbeschouwelijke organisatie op een te eng gebied. Als hij spreekt over de bouw van de stof dan draagt hij kennis over, die tot een ruimere levensvisie leidt, enz.

In die zin kan de specialist bijdragen in levensbeschouwelijk verband. Hij heeft in zijn eigen kennisgebied een bron om uit te putten, die voor de leek niet vloeit. Hij vindt er ook illustratief materiaal, dat voor de ander moeilijk toegankelijk is. Maar steeds zal hij gericht zijn op algemene levensaspecten en niet op de uitwerking van een detail.

Niet "te moeilijk".

Als wij aldus aan het kenniselement betekenis hechten in de zin van bouwstenen aandragen voor de levensvisie, dan moet ons nog één opmerking van het hart. Men bouwt geen muur zonder fundamenten. Men zet geen dak op een huis voordat de muren staan om het te schragen. Men kan ook geen kennis overdragen die niet op met reden vooronderstelde reeds aanwezige kennis rust. De bouwer van een huis zal niet beginnen met de bovenste steen. Hij ziet onmiddellijk dat dit niet gaat. Voor de bouwer aan 's mensen geest is dit moeilijker. Hij ziet niet zo gemakkelijk tot waar de kennis reikt, waarop hij voort kan bouwen. Een spreker bouwt licht bouwsels in de lucht. Voor hemzelf moge zijn bouwwerk op hechte fundamenten staan, hij mag niet vergeten, dat die fundamenten bij zijn gehoor kunnen ontbreken. Om het eens sterk uit te drukken: Zijn bouwen wordt brouwen voor wie hem niet kan volgen in zijn vlucht.

Dit gevaar is te groter naarmate de spreker deskundiger is op zijn terrein. Hij kan jongleren met begrippen, die voor hem een complex van gedachten in één woord uitdrukken, maar die zijn gehoor niet zonder uitleg verstaat. Hij kan sprongen maken in zijn gedachtengang, die voor hemzelf geen sprongen schijnen, omdat de leegte daartussen in zijn geest is gevuld. Maar zijn publiek kan hem niet volgen omdat voor hen die leegte is blijven bestaan.

Het mag als een der moeilijkste opgaven van de spreker worden aangemerkt, deze gevaren te vermijden. Ze zijn niet denkbeeldig, maar reëel. Want wie, als schrijver dezes, veel in onze gemeenschappen komt, hoort een bijna stereotype klacht. Met de twee woordjes "te moeilijk" duidt men onze sprekers veelal aan. Er is, menen wij, mee gezegd, dat we dan boven het kennis-niveau van de toehoorders hebben uitgegrepen, dat we begrippen hebben gehanteerd, die zij onvoldoende verstaan en dat wij gedachtensprongen hebben gemaakt, die ze niet konden volgen.

Samenvatting.

Vatten we samen, dan bleek "kennis bijbrengen" een der elementen in de bedoeling van ons spreken in het Verbond te zijn. Het gaat dan echter om een speciaal soort kennis, nl. om die kennis die een bijdrage voor de opbouw van een levensvisie kan zijn. De specialist in een of andere tak van wetenschap, kan daarin een belangrijke functie vervullen. Hij - en de spreker in 't algemeen - zal er evenwel zorgvuldig voor moeten waken niet "te moeilijk" te zijn. Hij zal er naar moeten streven aan te sluiten bij het kennisniveau, dat hij met reden veronderstellen kan bij zijn toehoorders aanwezig te zijn.

C.H. Schonk.

-o-

EEN BELANGRUKE VERBONDSUITGAVE

OOK VOOR SPREKERS.

Het Verbond heeft in gestencilde vorm, maar toch in een keurig omslag gestoken, een belangrijke uitgave het licht doen zien. Zij is getiteld:

DE HUMANISTISCHE GROEP IN DE GEMEENSCHAP

De uitgave is een Nederlandse bewerking van een brochure van onze Engelse zusterorganisatie de Ethical Union, die haar als Nr.4 in de serie Humanist Thought and Action deed verschijnen.

Op de laatste Topkaderconferentie van het Verbond is aan het onderwerp van deze uitgave reeds een zitting gewijd.

Daarmee is een eerste stoot gegeven aan een nieuwe - hoewel toch ook incidenteel wel reeds toegepaste - Verbondsactiviteit, die het Verbondswerk in de gemeenschappen kan intensiveren en verdiepen en het voor de leden en voor de maatschappij opnieuw van grotere betekenis doen zijn. Voor de derde maal in de korte Verbondsgeschiedenis wordt een stap gedaan op de weg, waarlangs het Verbond wil uitgroeien tot een alles omvattende levens- en werkgemeenschap van humanisten. Daarmee is geen enge en afgegrendelde gemeenschap bedoeld, maar een gemeenschap die naar alle kanten open staat en desalniettemin als zelfstandig organisme haar bijdrage wil leveren aan de opbouw van de volks- en mensengemeenschap. Als de eerste stap op die weg mag worden gezien de arbeid aan de bewustmaking van de buitenkerkelijken in woord en geschrift, van een eigen levensovertuiging en de fundering en verdieping daarvan. Als tweede stap kan worden beschouwd de arbeid van hulpverlening aan de medemens in nood, die als geestelijke verzorging en in andere vormen van practisch humanisme gestalte kreeg. De derde stap op deze weg wil zijn de intensivering en verdere opbouw van het werk in de gemeenschappen in de kleine humanistische groep.

Daarover handelt de brochure, die wij hier aankondigen. Zij is verdeeld in een Inleiding en de volgende vier hoofdstukken:

1. Het ontstaan van de groep;
2. Groepsactiviteiten;
3. Werkwijze en bijeenkomsten. - Hoe vaak?
4. Groepspsychologie.

De brochure pleit voor de vorming van kleine werkgroepen in de Gemeenschap, die differentiatie van het werk naar ieders aanleg en belangstelling mogelijk maken. Daarbij gaat het niet alleen om het werk, dat door zulke groepen zou kunnen worden gedaan, maar tevens en misschien vooral, om de mogelijkheden tot ontplooiing van menselijke vermogens, die in de kleine groep groter zijn dan in de grote en om de verbondenheid, die daar eerder dan in groter verband kan worden beleefd. Aldus kunnen deze kleine groepen de mensen activeren en vormen zij tegelijk een bijdrage tegen de massaliserende en desintegrerende tendenties van onze tijd.

De groepen kunnen naar samenstelling zeer verschillend zijn. Zij kunnen zich vormen in een wijk. Hun samenstelling is dan heterogeen. Zij kunnen ook ontstaan onder beroeps- of vakgenoten of onder mensen van specifiek gerichte belangstelling, en zijn dan meer homogeen.

Hoewel de groepen als zodanig een eigen leven leiden en zelfgekozen taken vervullen, moet het verband met de Verbondsgemeenschap natuurlijk blijven bestaan. Zij zullen zichzelf als levend functionnerende cellen van een groter organisme moeten zien.

Twee activiteiten ziet de brochure voor deze groepen in het bijzonder weggelegd: discussie en practische werkzaamheid. De discussies zullen zich vooral kunnen bewegen om vragen en problemen van de dag en van onze tijd, waarbij toetsing aan de humanistische levensovertuiging van evident belang wordt geacht. Zij kunnen ook gaan over het humanisme op zichzelf, en zullen zo de humanistische levensovertuiging van de groepsleden versterken en verdiepen. Ook de eigen werkzaamheden van de groep zullen een voortdurend punt van bespreking zijn.

De activiteiten kunnen van zeer uiteenlopende aard zijn. Een groep kan zich richten op de propaganda voor het Verbond. Zij kan ook de uitvoering van acties binnen of rondom het Verbond ter hand nemen. Zij kan de zorg voor enig practisch onderdeel van het Verbondswerk dragen. Zij kan zich dienstbaar maken aan een stuk sociaal of cultureel werk buiten het Verbond. En zo zijn er vele mogelijkheden meer. Een taak voor zo'n humanistische werkgroep zou ook kunnen zijn het ondernemen van een sociaal onderzoek waarvan de resultaten voor de plaatselijke samenleving van belang kunnen zijn.

Hoofdstuk III spreekt over de organisatorische aangelegenheden van en in verband met de groep. In hoofdstuk IV wordt een korte en voorlopige beschouwing over groepspsychologie en groepsdynamiek gegeven.

Uit alles wordt duidelijk, dat de vorming van deze kleine werkgroepen van groot belang kan zijn: voor de deelnemende leden en niet-leden van het Verbond, voor de gemeenschap van het Verbond, en voor de plaatselijke gemeenschap in zijn geheel.

Het geschriftje werd toegezonden aan de Gemeenschapsbesturen. Waarom is het nu ook voor de sprekers in het Verbond van belang? In de eerste plaats omdat het goed is dat onze sprekers op de hoogte zijn van wat in het Verbond omgaat en zich aan het ontwikkelen is. Zij zijn vaak de vraagbaak van de Gemeenschapsbesturen. Maar in de tweede plaats en nog meer, omdat onze sprekers ook in dit groepswerk een belangrijke functie kunnen vervullen. Onder onze sprekers bevinden zich vele deskundigen op allerlei terrein. Zij zouden een discussie-groep, die zich aan de bespreking van een bepaald onderwerp zet, van grote dienst kunnen zijn met een outline van de problematiek van het onderwerp, die basis voor de verdere discussies zou kunnen zijn. De groep die bij haar discussies of haar practische werkzaamheid stuit op een voor haar onoplosbaar probleem, zou door de deskundige verder op weg kunnen worden geholpen. De groep kan behoefte krijgen om haar conclusies met een deskundige te bespreken en ze te verifiëren. De komst van een spreker in een groep kan ook een nieuwe stimulans zijn.

Om al deze redenen is de nieuwe Verbondsuitgave ook voor onze sprekers van belang. Zij wordt U op aanvrage aan het Centraal Bureau graag en gratis toegezonden. Besteed U er een briefkaartje aan.

-o-

HET GESPREK IN DE GROEP

SPELREGELS VOOR GROEPSDISCUSSIE.

Elke groep van mensen die samen iets willen doen moet, om resultaten te bereiken, afspraken maken waaraan men zich tijdens de gezamenlijke bezigheid zal houden. Deze eenvoudige waarheid wordt vaak niet of niet voldoende in het oog gehouden indien een aantal mensen zich om een tafel schaart teneinde een probleem of een onderwerp te bediscussiëren. Toch zullen vele besprekingen betere resultaten afwerpen indien de deelnemers er aan het tevoren over een aantal spelregels eens kunnen worden. Ik moge hieronder een aantal van deze spelregels suggereren. Zij zijn deels van belang voor de leider van een groep, deels voor de deelnemers.

1. Groepsdiscussie is geen debat. De deelnemer aan een groepsdiscussie laat geen enkel eigendomsrecht gelden op het idee dat hij ter tafel heeft gelegd. Hij gaat ermee accoord dat de gehele groep het recht heeft zijn idee te becritiseren, er de zwakke plekken van aan te wijzen, er iets aan toe te voegen of er iets af te doen.

2. In een discussiegroep moet gelegenheid worden gegeven tot denken. Wees niet bang voor stilte. Probeer niet om tijd te sparen door de groep het juiste antwoord mee te delen. Noch de leider, noch de deskundige die de groepsbespreking bijwoont is een instructeur. Het is veel belangrijker dat de condities zo worden gemaakt dat de deelnemers tot scheppend denken komen.

3. Onderzoek welke ideeën, ervaringen, verschillen van mening, fundamenteel zijn en het meest waard om besproken te worden.

4. Wanneer de discussie afdwaalt, stel de vraag dan opnieuw en begin opnieuw. Soms, wanneer het zijspoor belangrijk is, legt men de vraag voor: "Zullen we op dit thema doorgaan of keren we terug tot het oorspronkelijke onderwerp?"

5. Laat niet een belangrijk punt van discussie voorbijgaan, indien het nog niet volkomen uit de doeken is gedaan. Verifieer dit vooral. Velen schamen zich om uitleg te vragen in de veronderstelling dat men de enige is die iets niet begrijpt. Hoe vaak was U zelf niet blij dat iemand om uitleg vroeg over iets dat U zelf ook niet duidelijk was geworden?

6. Het is van groot belang fair te zijn tegenover de positie van een minderheid in de groep of tegenover een mening die niet in de groep vertegenwoordigd is. Is dit laatste het geval dan neemt de leider of een der deelnemers de taak op zich die mening zo te formuleren als zijn aanhangers deze voorgesteld zouden willen zien.

7. Het is niet beleefd te doen alsof U het eens bent met meningen die U niet kunt accepteren.

8. Wees er op verdacht dat men soms langs elkaar heenpraat omdat men eenzelfde woord in verschillende betekenissen gebruikt. Vraag steeds om voorbeelden wanneer zulk een verschil zich voordoet. Kibbel niet om een woord.

9. Laat de basis van elk groepsgesprek vertrouwen in elkaars goede bedoelingen zijn. Er is in de groep niemand die niet in een of andere vorm superieur is aan de anderen. De ervaring van allen is rijker dan die van ieder apart. De groep als geheel kan verder en beter zien dan zijn beste lid.

10. Voor iedere discussie is slechts een beperkte tijd beschikbaar. Iedere deelnemer is er verantwoordelijk voor dat deze tijd zo goed mogelijk wordt gebruikt. Wie bemerkt dat hij meer aan het woord is dan anderen oefene zich erin zich te beheersen en de anderen gelegenheid te bieden bij te dragen tot de discussie.

11. Samenvattingen - door de leider òf door een groepslid zijn nodig:

- steeds wanneer een punt is afgehandeld en men tot een volgend punt overgaat;
- steeds wanneer de discussie erg lang is geworden en/of verward;
- nog eens kort voor het einde.

Probeer bij deze samenvattingen de bewoordingen te gebruiken van de groepsleden, niet die van Uzelf.
Maak de samenvattingen zo kort mogelijk, maak er geen speech van.

R. Beumer.

-o-